

ERMENİ SEYYAHI POLONYALI SİMEON'UN
SEYAHATNAMESİ
(1608 - 1619)

Hrand D. Andreasyan

Eski Ermeni edebiyatında Türk tarihine kaynak teşkil eden birçok eserlerin mevcut bulunduğu ve büyük bir kısmı basılmış olan bu eserlerden garp tarihçilerinin istifade eylediklerini ayrı bir makale serisinde izah etmeğe çalışmışım¹. Bu kabil eserlerin muhtelif zamanlarda tab' ve tercüme edilmiş metinlerden başka, manastırlarda, ilmî müesseselerde ve bâzı şahıslar nezdinde bulunup meçhul kalmış yazma metinler de vardır ki bunlar ya araştırma veya tesadüf neticesinde meydana çıkıyor. Bunlardan biri makalemizin mevzuunu teşkil eden *Polonya'lı Simeon'un Seyahatnamesi*, Lwow (Lemberg) üniversitesi kütüphanesinde mahfuz kalmış bizce çok ehemmiyetli bir eserdir ki, Viyana Mikhitaryanlarından meşhur âlim Vardapet N. Akinian 1932 senesinde keşf etmiş ve 1936'da etraflı bir tetkikle neşreylemiştir². Bu dikkate şayan seyahatnameyi, Türk tarihi için faydalı bir eser olarak tanıtmayı yerinde addediyorum.

Seyahatname, Osmanlı devrine aid mahdud sayıda Ermeni eserleri içinde, Anadolu'nun ve İmparatorluğun diğer bazı eyaletlerinin XVI ve XVII asırlardaki ırkî, idarî, içtimaî ve iktisadî vaziyetini müşahid tarafından nakl eden bir eserdir.

Müellifimiz Simeon, aslen Kefe'li olup XVI asrın sonlarında Polonya'nın (Zamostsa (Zamosc) şehrine nakl olunmuş bir aileden 1584 senesinde doğmuştur. Babası, orta halli bir adam olduğu halde, oğlunun ilk tahsiline ehemmiyet vermiş ve Simeon da devamlı çalışmaları ve ruhanî muhitlerle olan sıkı irtibatı sayesinde orta bir tahsil elde edebilmiştir. Kendisi ruhanî mesleği emelinde bulunmuşsa da ancak *tıbir* (kilise hanendesi) mertebesine kadar çıkmıştır. 1607 senesinde Lwow'a geçen Simeon, Kudüs'a hacca gitmek üzere, 1608'de 24 ya-

¹ Bk. *Türk Tarihine aid Ermeni Kaynakları*, Tarih Dergisi, c. I, sayı 1 ve 2 (1949, 1950).

² *Սիմէոնի Գարբի Լեհացւոյ Ուղեգրութիւն, Տարեգրութիւն եւ Յիշատակարանք* (Polonya'lı Tıbir Simeon'un Seyahatnamesi, Kronolojisi ve Tezkârları), Viyana, 1936.

şında olduğu halde İstanbul'a gelmiştir. Bu hac vesilesiyle muhtelif istikametlere yapılan uzun seyahat (1608-1619), ayrı safhalardan ibaret olup; şu suretle kısımlara ayırabiliriz: I. Lwow-İstanbul, II. İstanbul-Marmara ve Ege havzası, III. İstanbul-Venedik-Roma, IV. Roma-Venedik-İzmir-Muş, V. Muş-İstanbul, VI. İstanbul-Mısır-Kudüs, VII. Kudüs-Suriye-İstanbul, VIII. İstanbul-Lwow.

I. *Lwow - İstanbul*. — Müellif, İstanbul'a gelmek üzere, 15 şubat 1608'de Buğdan'lı ermeni tacirleriyle beraber Lwow'dan hareket eder ve 10 günden «Leh ve Ulah memleketlerinin sınırı» olan Sinatin (Sniatyn) şehrine varır. Oradan hareketle 9 günden «Buğdan prenslerinin ve Ulah kilisesinin merkezi olan» Seçov'a gelir ve burada iki hafta kalır. Simeon, Seçov'da bulunduğu sırada, «Ulah memleketinden İstanbul'a Türk hükümdarına *hazne* götürülmekte» olduğunu duyunca, derhal Yaşpazar'a gider ve hazine kervanına refakat etmek için orada bir ay bekler. Hazineyi götürmeğe memur olanlar Yaş şehrinde Hoca Hovannes Keronents ve Avram oğlu Hoca Haçik adlı ermenilerdir. Kervan iki günde Vaslov (Vaslui) kasabasına, sonra Bırlad (Barlad)'a varır ve bu son şehirde 4 gün kalır, çünkü hazine, «âdet icabı olarak, uğradığı her şehirde 2—3 gün tevakkuf eder ve iâşesi halk tarafından temin edilir». Kervan, Bırlad'dan sonra üç günden «Buğdan memleketinin son ve Türk memleketinin ilk şehri» olan Galas (Galati)'a varır. 22 Ağustosda Tuna nehrini geçerek «Türklerin gümrük resmi aldıkları» Orta adlı köye varan yolcular, orada da üç gün tevakkuf ettikten sonra, iki günden Karasuv (Harsova) kasabasına varırlar. Kervan, 26 Ağustosda Pazarcoh'a, sonra Pravadi ve Yeniköy'e, oradan da, arabaları Balkanların dar ve kayalık yollarından güçlükle ilerleterek ve dağların arasından akan dolambaçlı çayı bir gün içinde «yirmialtı defa» geçerek, üç gün sonra Aydos'a varır. Yolcular, Deli Orman'ı geçtikten sonra Kırkkilise'ye, oradan da üç günden İstanbul'a muvasalat ederler. Kudüs'a giden Mısır gemilerine yetişemediğinden dolayı, kış mevsimini İstanbul'da geçirmeğe mecbur kalan Simeon, İstanbul şehri ve hayatını yakından görmek ve malûmat edinmek fırsatını bulmuş olup, Ermeni kiliseleri, ruhanîleri, yerli ve, Celâli isyanları yüzünden İstanbul'a iltica etmiş ermenilerden mufassalen bahsettikten başka, şehirde yaptığı gezintilerini anlatarak mühim yerleri ve binaları tasvir eder. Aynı zamanda, âdetler ve an'aneler hakkında izahat verir ve resmî törenler meyanında, bizzat hazır bulunduğu bir selâmlık merasimini teferruatla anlatır.

II. *İstanbul - Marmara ve Ege havzası*. — Simeon İstanbul'da beklerken, Harput'lu Mıgırdiç adlı bir vardapet, avdet esnasında bizzat Muş'a götürmek vadi ile, müellifimizi, Marmara ve Ege bölgesinde

yapacağı seyahata iştirake razı eder. Vardapet ve Simeon gemi ile yola çıkarak önce Mudanya'ya, sonra sıra ile Bursa, Mihaliç, Bandırma, Edincik, Balıkesir, Manisa, İzmir, Tire, Güzelhisar'a gidip ve bazı yerlerde aylarca kaldıktan sonra İzmir'e giderler ve Midilli, Boğazhisar, Gelibolu, Tekirdağ, Karamusal, İznik, Sabanca ve İzmit şehirlerinden geçerek İstanbul'a dönerler. Müellif, uğradıkları yerlere aid verdiği malûmat meyanında, «Celâli çapulları yüzünden kısmen harap ve ıssız kalmış» Bursa'dan ve kaplıcalardan, «manastır ve kilise harabeleri» gördüğü Keşisdagi'ndan uzun uzadiye bahseder. Edincik'ten bir ara Marmara adasına geçen müellif, oradaki yeraltı dehlizlerin uzunluğuna çok hayret etmiştir. Zemini, duvarları ve tavanı cıllanmış büyük taşlarla döşeli bu yeraltı yollar o kadar uzunmuş ki üç günde kat'edilemezmiş. Adadan çıkarılan bitmez tükenmez mermerleri, payzenler kadırgalarla naklederler. Müellif, «şehzadeler tahtı» tesmiye ettiği Manisa'da iki ay on gün kalmıştır. İzmir'de de üç ay kalmış bulunan Simeon, limanın İstanbul, Mısır, Venedik, Sakız v.s. şehirlere mensub gemilerle dolu olduğunu ve şehrin içinde pek çok Frenk gördüğünü söyler. Dindarlığını her fırsatta açığa vuran müellifimiz, İznik şehri ile çok alakadar olmuş ve burada ceryan eden Kilise tarihi ile ilgili hadiseleri zikrettikten maada, kilise harabelerini, şehrin surlarını uzun uzadiye anlatmış ve şehri, çini, fincan ve surahi mamulâtından dolayı, «Çinik İznik» adi ile zikretmiştir. İstanbul'a avdetlerinden sonra, Vardapet Mıgırdiç, «kendi memleketi ve Muş ovası Kızılbaşlar tarafından tahrib edilmiş ve halk esarete maruz bırakılmış» olduğundan dolayı başka bir yere gider, müellifimiz de korkusundan o taraflara gitmeğe cesaret edemeyip yine İstanbul'da kalır.

III. *İstanbul - Venedik - Roma.*— Simeon, Kudüs'a hacca gitmek arzusunu yerine getirmek ümidiyle yıllık kervanın hareket zamanını beklerken, Roma'yı ziyaret arzusunun tahakkuk ettiğini gördü. Şöyle ki: o sırada Katolikos Melkisedek tarafından Papa'ya ziyarete memur edilen Vardapet Zakarya, İtalya'ya tiftik götüren Ankara'lı tacirlerle beraber İstanbul'a geldi. Müellifimiz, mezkûr verdapet'in teklifi üzerine kendisine refakat ederek kervana karıştı ve 11 Temmuz 1611'de kara yolu ile Venediğe müteveccihen hareket edildi. Bu kervan, Edirne, Filibe, Tatar pazarı, Üsküp, Yeni pazar, Bosnasaray şehirlerinden geçerek «Frenk sınırı» olan Kilis'e varmış. Müellif, kervanın bazan günlerce tavakkuf ettiği bu şehirlerin ahvaline, iktisadî durumlarına, coğrafi hususiyetlerine ve halklara dair uzun tafsilat vermiştir. Kervan, Kilis'ten hareketle Adriatik sahilinde Spilit kalesine (Spalato) ulaşınca, derhal askerî muhafazası altına alınır ve karantinaya tâbi tutulup bir ha-

nın içinde kapatılır. Simeon, hariç ile irtibattan mahrum bir halde bu hanım içinde geçirdikleri kırk günlük sıkıntılı hayatı ve her gün yapılan sıhhi muayeneleri ve tathirâtı şikâyetli bir lisanla anlatır. Yolcular, nihayet, Venedik'ten gelen kadırgalara binerek bu şehre muvasalat etmişlerdir. Simeon, iki buçuk ay kaldığı Venedik şehrinin her tarafını gezmiş, meşhur binalar, resmî daireler, liman, kilise ve manastırlar hakkında pek çok malûmat sahibi olmuş ve bunları uzun uzadıya anlatmıştır. Ankona'ya da giden müellif, «Papa devleti» diye vasıflandırdığı Ankona'ya aid bahislerde, Madonna de Loret kilisesinde bir hristiyan Türke rasladığını hikâye eder. Bu adam, Kayseri'li bir müslüman çavuş olduğu halde esir düştüğünü, İtalya'ya götürüldükten sonra hristiyan dinine intisab eylediğini, evlendiğini, kırk seneden beri kilisede hademelik ettiğini ve üç oğlunun da papaz olduğunu söylemiştir. Ankona'da, Türkiye'den gelen tacirlerin büyük bir zarara uğradıklarını müellifimiz ayrıca hikâye etmektedir. Bu tacirlerin getirdikleri tiftik yünla karışık ve fena cinsten olduğundan, bütün mallar şehrin meydanına yığılıp yakılmış, fakat tacirlere bir şey yapılmamıştır. Ankona'dan Roma'ya giden Simeon, orada tam 9 ay kalmış, bu uzun müddet zarfında gördüğü ve işittiği pek çok şeyler nakletmiştir.

IV. *Roma - Venedik - İzmir - Muş*. — Simeon, Roma'dan Venediğe avdetinde, burada mecburen iki hafta kaldıktan sonra deniz yolu ile avdet seyahatine başlar. Müellif, bu yolculuk esnasında Girit, Korfu, Zanta, Zatra ve Sakız adalarına uğrayıp İzmir'e gitmiştir. Muş'taki Surp Karabet tarihî manastırını ziyaret maksadıyla Anadolu'nun içerisinde uzun ve yorucu bir seyahatı göze alan müellif, İzmir'den hareketle Tire'ye, oradan da Güzelhisar'a gider ve burada hasta düşer. Anlattığına göre, hastalığı o kadar ağırlaşmış ki «beytûmalcı», Simeon'un vaziyetinin vehametinden dolayı onun bütün eşyasına emaneten el koymuştur. Bu muameleden dolayı hayli müşkülât çeken ve bazı eşyalarını kaybeden müellif, iyileştikten sonra yoluna devamla Bursa'ya gider, oradan da, iki gün «Ağaçdenizi»nin, yâni geniş ormanların içinden geçerek Bolu'ya, sonra Gerede, Tosya, Osmançık, Merzifon, Gümüş'e uğrar ve Amasya'da bir hafta kalır. Amasya'dan sonra Tokat, Sivas, Malatya, Harput şehirlerinde dahi günlerce kalan Simeon, mezkûr şehir ve civâr köyler hakkında alâkalı şeyler anlatmıştır. Harput'a bağlı Kasrik ve Bızımşen adlı iki köyden bahsederken, «bir evde kırk beşik» bulunduğu bu köy halkının âdetlerine dair dikkate şayan malûmat kaydetmiştir. Müellif, aynı zamanda, Anadolu'nun bu mıntakasındaki yeniçerilerin icra ettikleri zulmeti uzun uzadıya anlatmıştır. Palu'da bir hafta kalan müellif, Cabakçur, Manuşkut, Şakarlu ve

Kuars kürt köylerine uğradıktan ve Tozludağ'ın tepesinden geçtikten sonra, seyahatinin bu kısmının hedefi olan «Muş Sultanı Surp Karabet» manastırına muvasalat eyler. Şehir ve köylerde fazlaca tavakkuf ederek en ufak köyden dahi bahseden müellif, seyahatinin başlıca hedeflerinden biri olan Surp Karabet manastırında yalnız üç gün kalmıştır. Bununla beraber, manastırın vaziyeti, sakinleri, âyinleri, binaları ve etraf ve havalisi ile Muş ovası hakkında müşahede ve mesmuâta dayanan hayli malûmat kaydetmiştir.

V. *Muş - İstanbul*. — Simeon, Surp Karabet manastırından ayrıldıktan sonra, İstanbul'a dönmek üzere tekrar Harput'a gider ve şehirde kalmayıp Gölcük'e doğru yoluna devam eder. Müellif, Harput'ta iken İran seferine çıkmış olan Murad Paşa'nın Amit'te vefat ettiğini duyduğunu kaydetmiştir. Simeon, Gölcük'ten Ergani'ye, oradan da Nalkıran denilen «sırf taştan ibaret olup toprak ve yeşillik eseri mevcut olmayan ve adına tamamiyle lâyık» bulunan — çünkü geçit esnasında «ne atların ayağında nal, ne de kendi ayağında postal kalmamış» — dağdan yürüyerek, Devegeçidi nam derin dereyi deve ile geçtikten sonra Amit (Diyarbakır)ın yakınında bulunan Ermeni köylerine vasil olur. İstanbul'dan Amit'e kadar bütün yol boyunca ne Rum, ne de Yahudiye rastlamadığını, yalnız Tokat'ta birkaç hane Yahudi bulunduğunu fakat onların da ermenice konuştuklarını dikkate şayan bir nokta sayar. Simeon, iki hafta kaldığı Amit'ten hayli uzun ve sitayişli bir lisanla bahsetmiştir. Mâmur, zengin ve taktire şayan bir halkla meskûn merkez bir şehir olduğunu söylediği Diyarbakır'ı umumi bir nazarla tavsif ettikten başka, çok terbiyeli ve anlayışlı halkı methetmiş, evlerin dıştan kirli göründükleri halde nakışlı ve köşklü iç kısımlarını fevkalâde rahat ve hoş gördüğünü, halkın ekseriya hal ve vakitleri yerinde zeki, okur yazar, mahir sanatkâr ve güzel endamlı insanlar olduklarını söyler. Bu şehirde sıcak bir hüsnü kabul gördüğü anlaşılan müellif, Diyarbakır yemeklerini birer birer sayarak pek çok beğendiğini söyler ve Diyarbakır'da mevcut «güneşe tapanlar» tarikatı hakkında mühim malûmat verir. Simeon, Diyarbakır'dan ayrıldıktan sonra, Sivas ve Tokat yolu ile 1614 senesinde İstanbul'a avdet etmiştir.

VI. *İstanbul - Mısır - Kudüs*. — Simeon, bu defa İstanbul'da bir sene kalmıştır. «Yazı yazmasını bilen adam çok kıymetli olduğu için», müellifimiz birçok zevatın talebi üzerine gece gündüz kitap istinsah etmiş³ ve o yıl 80 kuruş kazanarak, Kudüs'e yapacağı seyahati

³ Simeon'un muhtelif şehirlerde istinsah etmiş olduğu kitapların birçoğu, müstensih'in tezkârları ve imzasını havi olduğu haldе, Ermenice yazmalar kataloglarında görülmektedir.

için lâzım olan harcırahı bu suretle temin etmiştir. Müellif, nihayet beklediği güne kavuşur ve 14 Ağustos 1615 tarihinde, hacı kafilesi Mısır'a giden gemilere biner. Yolcular, üç günde Gelibolu'ya vasil olurlar ve yoklama burada yapıldığı için üç gün beklerler; aynı zamanda, yolculuk iaşeleri olan su ve peksimeti oradan tedarik ederler. Gemiler Rodos'a geldiği sırada, kaptan-ı derya Halil paşa, «cenkci» lerle dolu 60 kadirga ile orada beklemektedir, çünkü «Frenklerden korku vardır». Kaptan paşa, seyyahların emniyeti için onlara üç kadirga refakat ettirir. Yolda düşman gemilerine rastlamışlarsa da, müsait rüzgârın sayesinde onları geçmeğe muvaffak olmuşlar. Müellif, bindiği kalyonu teferruatla târif etmiş ve düşman gemilerinin görünmesi üzerine yolcuları alt anbarlara tıkarak, gemicilerin mukavemet için yaptıkları hazırlıklarını anlatmıştır. Kafileyi teşkil eden beş kalyondan biri, «içinde iki ermeni bézirgânı olduğu halde», çok ağır olduğundan, düşman eline düşmüş, üçü Kıbrıs'a kaçmış, müellifimizin binmiş bulunduğu gemi ise selâmetle İskenderiye'ye vasil olmuştur. Müellif, İskenderiye'den Nil yolu ile Kahire'ye yaptığı maceralı yolculuğunu canlı bir lisanla anlatmıştır. Simeon iki ay Kahire'de kalmış, orada Diyarbakır'lı bir ermeni olan kuyumcubaşı Hoca İbrahimşah'ın himayesine mazhar olmuş, şehri ve civar yerleri yakından görmüş ve pek çok şey öğrenmiştir. Müellifin Mısır'a ait verdiği çeşitli ve uzun malûmat kitabın mühim bir kısmını teşkil eder. Bu kısımda, Mısır halkının başlıca iki sınıfını teşkil eden Kıptılar'ın ve Fellahlar'ın hayat şartları, âdetleri ve sefaletin son haddinde bulunan fakir halk canlı bir surette tasvir edilmiştir. Gördüğü mühim ve ehemmiyetsiz her şeyi aynen kaydetmeği ihmal etmeyen müellif, Mısır'ın iktisadî ve ziraî durumunu ve istihsali anlatmış, mühim yerleri ve binaları da târif etmiştir. Mısır'a fazlaca alâka gösteren müellif, memleketin başlıca üç büyük merasimi üzerinde durmuştur. Simeon, bu törenlerden «Mekke'ye örtü nakli» ni ve «Muhtesip tebdili» ni görmüş, «Su kesimi» denilen Nil'in taşmaya başladığı ilk gününde yapılan merasimi mesmuatına müsteniden tafsil etmiştir. Hacılar, Kahire'den Kudüs'e doğru seyahatlerinin büyük bir kısmını, İstanbul'a nakledilen Mısır hazinesi kervanı ile beraber yapmak bahtiyarlığına nail olmuşlardır. Kuyumcubaşı Hoca İbrahimşah, Simeon'u hazine'yi nakle memur olan Süleyman ağa'ya taktim ve tavsiye etmiş, o da müellifimizi himayesi altına almıştır. Hacılar, Hazine kervanı ile beraber Kahire'den Ramle'ye kadar kat'ettikleri yol boyunca iki günden, «hurma ile dolu» Salahaddin köyüne, oradan da bir günlük yolculukla «dağ ve ovaları kına ile kâmilen kaplı» Hilas köyüne vâsıl olurlar. Hilas köyünden sonra çöl içine girer ve susuzluktan çok ızdırıp çekerler. Ker-

van, yakıcı sıcağın dolayısıyla gündüzleri dinler ve yalnız gece yoluna devam ederdi. Çöl boyunca yapılan sekiz günlük bir seyahattan sonra, Gatyâ kasabasına varırlar. Burası «büyük *kafar* mahalli» olup yolculardan giriş resmi alınır. Hazine ile beraber seyahat edenler *kafardan* muaf tutulur, fakat hayvanlardan mecburi olarak alınmış. Eşek başına yarım, beygir başına bir, deve başına da iki kuruş alınır. Fakirler bu parayı veremedikleri için hayli dayak yemişler, fakat müellifimiz, beygirle seyahat ettiği halde, ağa'nın himayesi sayesinde vergiden muaf tutulmuştur. Kervan, Gatyâ'dan sonra, beş günde, türlü meyvalar ve bol sarnıç suyu bulunan ve «güzel bir kasaba» olan Gazza'ya, bir buçuk günde de «Kudüs'e iki küçük menzil» mesafede bulunan Ramle iskelesine varır. Hazine burada ayrılarak Şam istikametini tutar, hacılar da kendi başlarına Kudüs'e doğru yola koyulurlar. Bir tepe üzerinden Kudüs şehri görüldüğü zaman duyduğu sevincini ifade eden müellif, atını sadaka olarak fakir bir ihtiyara verir, kendisi de dualar ederek o kadar özlediği mukaddes şehre yaya olarak dahil olur. Siemon, Kudüs'de tam altı buçuk ay kalmış, şehri ve mülhakatını bütün hususiyetleri ile tanımış ve eserinde teferruatla izhar edebilmiştir. Eserin en mühim bir faslımı teşkil eden Kudüs kısmında, müellif, Surp Hagop ermeni manastırını, iç hayatını, teşkilatını, zamanın patriğini, hacıların ikamet ve iâşe tarzını ve alâka çeken birçok şeyleri uzun uzadıya anlattıktan maada, diğer millet ve mezheplere ait bütün kilise, manastır ve teşkilâtları ve birbiriyle olan münasebatı birer birer tavsif etmiştir. Hulâsa, *Simeon Seyahatnamesi* Filistin ve Kudüs'ün aynı devirdeki vaziyeti için her hususta dolgun ve mühim bir kaynaktır.

VII. *Kudüs - Suriye - İstanbul*. — O yıl hacca gitmiş olanlar, Paskalya yortusunu geçirdikten sonra, Nisan ayının 9'unda kısmen deniz, kısmen de kara yolu ile Kudüs'tan ayrılırlar. Müellifimiz, Suriye yolu ile memleketlerine dönen kabileye katılmış olup, İstanbul'a kadar kat'ettiği yolun üzerindeki şehir ve köylerden aynı surette etraflıca bahsetmiştir. Kadın ve erkek olmak üzere 600 kişilik kabileye iki atlı tercüman ve dört klavuz çavuş refakat etmiştir. Kafilenin içinde aslen Rumkale'li olup Kudüs'a hacca gitmiş, «Yarıyarıya» adını verdikleri garip bir mezhebe mensup bir zümre varmış. Müellif, bir Arap kabilesi oldukları halde yalnız ermenice konuştuklarını söylediği ve hem hristiyan hem de müslüman dîni kaydelerine göre yaşayan bu zümre hakkında epeyi malûmat vermiştir. Kafile, Turabek, Nablus, Cindi, Nazaret, Lubiya kasaba ve köyleri ve Şeri'a nehrini geçtikten sonra Şam'a vasil olur. Müellif, yolda rastladığı meskûn yerlerden, göçebe aşiret-

lerden uzun uzadiye bahsetmiş, hayran kaldığı Şam'da üç gün ikamet etmiş ve şehrin binaları ve sakinleri hakkında malûmat vermiştir. Kafile, Şam'dan hareketle bazı köylere ve Karalar adlı kasabaya uğradıktan sonra Homs'a, oradan da Hama'ya gelmiş. Hama yakınlarında Arap eşkiyaların tecavüzüne uğramış ve soyulmuş fakat kervana refakat eden yeniçeri ve sipahi kuvveti onları tard etmiştir. Kafile, Hama'dan sonra, «sırf Yahudi ile meskûn» bulunan Kafarnaum yâni Sıfat'a gelmiştir. Müellif, «aynı senede hünkâr ve Manoğlu arasında harb edildiğini ve Mısır ile Şam'dan birçok askerın oraya gelmiş» bulunduğunu söyleyerek bu vesile ile Maanoğlu isyanına dâir bilgi vermiştir. Müellif, 1616 senesinin 15 Mayısında, «büyük bender ve şehristan olup, Hint'ten ve dünyanın her tarafından gelen tüccar ve her türlü kumaşla dolu bulunan ve dört baliosun ikamet ettiği» Haleb şehrine muvasalat etmiştir. *Seyahatname*'de sitayiş ve uzun tavsilatla anlatılmış şehirlerden biri de Halep'tir. Muhtelif Anadolu şehirlerine ve İstanbul'a gidecek olanlarla beraber Halep'ten hareket eden müellif, Maraş, Zeytun şehirlerine ve bazı köylere uğradıktan sonra Kayseri'ye gelir. Simeon bu şehirde bir ay kalmış ve gerek şehri, gerek havalisi hakkında mufassal malûmat vermiştir. Kayseri'den hareket eden müellif, beş günlük bir seyahatten sonra Ankara'ya gelmiş, orada birçok Polonyalı'ya rast gelerek çok sevinmiş ve tam bir ay Ankara'da kalmıştır. Simeon, Ankara'dan sonra, Konya, Akşar köyü, «Nasreddin'in mezarının bulunduğu» Yenişehir, Sivrihisar, Karahisar, Beypazar, Sarular ve İzmit şehirlerinden geçerek 1618 senesinin Haziran ayının ilk haftasında İstanbul'a dönmüştür.

VIII. *İstanbul-Lwow*. — Simeon, bu defa İstanbul'da iki ay kalmış ve Polonya kervanı gelince, oniki yıllık bir gurbetten sonra memleketine avdetetmiştir. Müellif, kitabının bu son kısmını, «Leh, Rus ve Ermeni olmak üzere üç başpiskoposluk merkezi» olan Lwow şehrinin mufassal tavsifine hasretmiştir.

Seyahatnamenin metni içinde müellifin bir otobiyografyası ve 1622 - 1635 senelerinin bâzı hâdiselerine ait şu vekayiname vardır: 1) Sultan Osman'ın Lehistan seferi (1622), 2) Abaza Paşa ve Yeniçeri kitalı, 3) Zigmund (III) un ölümü ve Vladislas'ın cülûsu (1632), 4) Rus-Leh harbi (1632), 5) Abaza Paşa'nın Lehistan'a taarruzu, 6) Sultan Murad'ın Lehistan seferi, 7) Vladislav'ın İsveç seferi (1635), 8) Şiddetli yağmur (1635), 9) Sultan Murad'ın İran seferi, 10) Sürgün (1635), 11) Büyücü kadınlar, 12) Yaroslav yangını (1627), 13) 1627'deki veba salgını, 14) Tatar akını (1628), 15) Katolikos Melkisedek'in Lehistana gelmesi.